

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2024 m. gegužės 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – Jurisdikcija ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas – Mokėjimo įsakymo procedūra – Sąvoka „nuolatinė gyvenamoji vieta“ – Valstybės narės pilietis, kurio nuolatinis adresas yra toje valstybėje narėje, o dabartinis adresas – kitoje valstybėje narėje – Negalėjimas pakeisti šio nuolatinio adreso arba jo atsisakyti“

Byloje C-222/23

dėl *Sofiyski rayonen sad* (Sofijos apylinkės teismas, Bulgarija) 2023 m. balandžio 7 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. balandžio 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

„Toplofikatsia Sofia“ EAD

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kuriį sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, teisėjai O. Spineanu-Matei (pranešėja), J.-C. Bonichot, S. Rodin ir L. S. Rossi,

generalinis advokatas J. Richard de la Tour,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Europos Komisijos, atstovaujamos S. Noë ir I. Zaloguin,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: bulgarų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 18 straipsnio 1 dalies ir 21 straipsnio, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio antros pastraipos, 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1) 4 straipsnio 1 dalies, 5 straipsnio 1 dalies ir 62 straipsnio 1 dalies, taip pat 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/1784 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) (OL L 405, 2020, p. 40) 7 straipsnio ir 22 straipsnio 1 ir 2 dalių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą dėl mokėjimo įsakymo išdavimo, kurią šilumos energijos tiekėja „Toplofikatsia Sofia“ EAD pradėjo prieš klientą skolininką V.Z.A. dėl tam tikros pinigų sumos, kurios dydis atitinka Sofijoje (Bulgarija) esančio šio asmens buto patiektos šilumos energijos vertę.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 1215/2012

- 3 Reglamento Nr. 1215/2012 13 ir 15 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(13) bylos, kurioms taikomas šis reglamentas, turi būti susijusios su valstybių narių teritorija. Atitinkamai bendros jurisdikcijos taisyklės iš esmės turėtų būti taikomos tada, kai atsakovo nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra vienoje iš valstybių narių.

<...>

(15) jurisdikcijos taisyklės turėtų būti ypač nuspėjamos ir pagrįstos principu, pagal kurį jurisdikcija paprastai nustatoma pagal atsakovo nuolatinę gyvenamąją (buveinės) vietą. Todėl turėtų visada galioti ši jurisdikcijos nuostata, išskyrus keletą aiškiai nustatytų atvejų, kai ginčo objektas arba šalių autonomija pateisina kitą siejamąjį kriterijų. Juridinio asmens buveinės vieta turi būti apibrėžta autonomiškai, siekiant didesnio bendrų taisyklių skaidrumo ir norint išvengti jurisdikcijų kolizijos.“
- 4 Šio reglamento 4 straipsnyje numatyta:

„1. Pagal šį reglamentą asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškiniai turi būti pareiškiami tos valstybės narės teismuose, neatsižvelgiant į šių asmenų pilietybę.

2. Asmenims, kurie nėra valstybės narės, kurioje yra jų nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta, piliečiai, taikomos tos valstybės narės piliečiams taikomos jurisdikcijos taisyklės.“

5 Minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, kitos valstybės narės teismuose ieškiniai gali būti pareiškiami tik taikant šio skyriaus 2–7 skirsniuose nustatytas taisykles.“

6 To paties reglamento 7 straipsnio 1 punkte numatyta:

„Asmeniui, kurio nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, ieškinys kitoje valstybėje narėje gali būti pareikštas:

1. a) bylose, kylančiose iš sutarčių – atitinkamos prievolės įvykdymo vietos teismuose;
b) pagal šią nuostatą ir jeigu nesusitarta kitaip, atitinkamos prievolės įvykdymo vieta yra:
 - parduodant prekes – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį prekės buvo ar turėjo būti pateiktos,
 - teikiant paslaugas – vieta valstybėje narėje, kurioje pagal sutartį paslaugos buvo arba turėjo būti suteiktos,
- c) jeigu b punktas netaikomas, taikomas a punktas.“

7 Reglamento Nr. 1215/2012 62 straipsnyje nustatyta:

„1. Teismas, norėdamas nustatyti, ar šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, į kurios teismą buvo kreiptasi dėl bylos nagrinėjimo, taiko savo vidaus teisę.

2. Jeigu šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra valstybėje narėje, kuri nėra valstybė narė, į kurios teismą buvo kreiptasi dėl bylos nagrinėjimo, teismas, norėdamas nustatyti, ar minėtos šalies nuolatinė gyvenamoji (buveinės) vieta yra kitoje valstybėje narėje, taiko tos valstybės narės teisę.“

Reglamentas 2020/1784

8 Reglamento 2020/1784 1 straipsnyje „Taikymo sritis“ nurodyta:

„1. Šis reglamentas taikomas tarpvalstybiniam teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimui civilinėse ar komercinėse bylose. <...>

2. Šis reglamentas, išskyrus jo 7 straipsnį, netaikomas, jeigu asmens, kuriam turi būti įteiktas dokumentas, adresas nežinomas.

<...>“

9 Šio reglamento 7 straipsnyje „Pagalba nustatant adresą“ nustatyta:

„1. Jei asmens, kuriam kitos valstybės narės teritorijoje turi būti įteiktas teisminis arba neteisminis dokumentas, adresas nėra žinomas, ta valstybė narė teikia pagalbą nustatant adresą bent vienu iš šių būdų:

- a) nurodydama paskirtąsias įstaigas, kurioms perduodančiosios agentūros gali teikti prašymus nustatyti asmens, kuriam turi būti įteikti dokumentai, adresą;

- b) suteikdama galimybę asmenims iš kitų valstybių narių teikti prašymus, įskaitant elektroniniu būdu, tiesiogiai gyvenamosios vietos registrams arba kitoms viešai prieinamoms duomenų bazėms dėl informacijos apie asmenų, kuriems turi būti įteiktas dokumentas, adresus, naudojant standartinę formą, kurią galima rasti Europos e. teisingumo portale; arba
- c) teikdama išsamią informaciją Europos e. teisingumo portale apie tai, kaip nustatyti asmenų, kuriems turi būti įteikti dokumentai, adresus.

2. Kiekviena valstybė narė pateikia [Europos] Komisijai šią informaciją, kad ji būtų prieinama Europos e. teisingumo portale:

- a) kokių rūšių pagalbą valstybė narė suteiks savo teritorijoje pagal 1 dalį;
- b) kai taikytina, 1 dalies a ir b punktuose nurodytų įstaigų pavadinimus ir kontaktinius duomenis;
- c) ar valstybės narės, į kurią kreipiamasi, institucijos savo pačių iniciatyva pateikia užklausas dėl informacijos apie adresus gyvenamosios vietos registrams arba kitoms duomenų bazėms tais atvejais, kai prašyme įteikti dokumentą nurodytas adresas yra neteisingas.

Valstybės narės praneša Komisijai apie bet kuriuos tolesnius pirmoje pastraipoje nurodytos informacijos pakeitimus.“

10 Minėto reglamento 22 straipsnyje „Atsakovo neatvykimas į teismą“ numatyta:

„1. Tais atvejais, kai bylos iškėlimo dokumentas arba lygiavertis dokumentas pagal šį reglamentą įteikimo tikslais turėjo būti perduotas kitai valstybei narei, ir atsakovas į teismo posėdį neatvyko, teismo sprendimas nepriimamas tol, kol nenustatyta, jog dokumento įteikimas ar pristatymas buvo atliktas laiku, kad atsakovas turėtų pakankamai laiko pasiruošti gynybai ir kad:

- a) dokumentas buvo įteiktas valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisėje nustatytu būdu, kuris vietinių bylų atveju naudojamas dokumentams įteikti jos teritorijoje esantiems asmenims, arba
- b) dokumentas buvo faktiškai įteiktas atsakovui arba pristatytas į atsakovo gyvenamąją vietą kitu šiame reglamente numatytu būdu.

2. Kiekviena valstybė narė gali Komisijai pranešti, kad, nepaisant 1 dalies, teismas gali priimti sprendimą net ir tuo atveju, kai nebuvo gautas bylos iškėlimo dokumento arba lygiaverčio dokumento įteikimo ar pristatymo pažymėjimas, jei tenkinamos visos šios sąlygos:

- a) dokumentas buvo perduotas vienu iš šiame reglamente numatytų būdų;
- b) nuo dokumento perdavimo dienos praėjo, konkrečios bylos teismo nuomone, pakankamas laikotarpis, kuris negali būti trumpesnis nei šeši mėnesiai;
- c) nebuvo gauta jokio pažymėjimo nepaisant to, kad buvo dėtos visos pagrįstos pastangos jam gauti iš valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kompetentingų institucijų ar įstaigų.

Ta informacija skelbiama Europos e. teisingumo portale.

3. Nepaisant 1 ir 2 dalių, teismas pagrįstais skubos atvejais gali nurodyti taikyti laikinąsias arba apsaugos priemones.

4. Tais atvejais, kai bylos iškėlimo dokumentas arba lygiavertis dokumentas pagal šį reglamentą įteikimo tikslais turėjo būti perduotas kitai valstybei narei ir buvo priimtas teismo sprendimas į teismą neatvykusio atsakovo nenaudai, teisėjas turi teisę atleisti atsakovą nuo teismo sprendimo apskundimo termino pasibaigimo pasekmių, jei tenkinamos abi šios sąlygos:

a) atsakovas ne dėl savo kaltės nesužinojo apie dokumentą pakankamai anksti, kad spėtų pasiruošti gynybai, arba nesužinojo apie teismo sprendimą pakankamai anksti, kad spėtų jį apskusti, ir

b) atsakovas pateikė *prima facie* gynybos argumentų bylos nagrinėjimui iš esmės.

Prašymą taikyti tokį atleidimą galima pateikti tik per pagrįstą laikotarpį po to, kai atsakovas sužinojo apie tokį teismo sprendimą.

Kiekviena valstybė narė gali pranešti Komisijai, kad toks prašymas taikyti atleidimą nebus priimtinas, jei jis pateikiamas pasibaigus terminui, kurį valstybė narė nurodė tame pranešime. Tas terminas jokių būdu neturi būti trumpesnis kaip vieneri metai nuo teismo sprendimo priėmimo dienos. Ta informacija skelbiama Europos e. teisingumo portale.

5. 4 dalis netaikoma teismo sprendimams dėl asmenų statuso [civilinės būklės] ar veiksnio.

Bulgarijos teisė

ZGR

- 11 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Zakon za grazhdanskata registratsia* (Įstatymas dėl civilinės būklės aktų registravimo, DV, Nr. 67, 1999 m. liepos 27 d., toliau – ZGR) 90 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Bet kuris asmuo, dėl kurio civilinės būklės aktų registracija turi būti atlikta pagal šį įstatymą, privalo raštu deklaruoti savo nuolatinį ir dabartinį adresą <...>“

- 12 ZGR 93 straipsnyje numatyta:

„1. Nuolatinis adresas – adresas vietovėje, kurią asmuo pasirenka tam, kad būtų įtrauktas į gyventojų registrą.

2. Nuolatinis adresas visuomet lieka įregistruotas Bulgarijos Respublikos teritorijoje.

3. Niekas negali turėti daugiau nei vieną nuolatinį adresą.

4. Užsienyje gyvenantys Bulgarijos piliečiai, kurie nėra įtraukti į gyventojų registrą ir negali nurodyti nuolatinio adreso Bulgarijoje, *ex officio* įtraukiami į Sofijos miesto „Sredets“ rajono gyventojų registrą.

5. Nuolatinis piliečių adresas yra susirašinėjimo su valstybės ir vietos valdžios institucijomis adresas.
6. Nuolatinis piliečių adresas naudojamas įgyvendinant teises ar naudojantis paslaugomis įstatymų ar kitų norminių aktų nustatytais atvejais.
7. Nuolatinis adresas gali sutapti su dabartiniu adresu.“
- 13 ZGR 94 straipsnyje nustatyta:
- „1. Dabartinis adresas yra adresas, kuriuo asmuo gyvena.
2. Niekas negali turėti daugiau nei vieną dabartinį adresą.
3. Dabartinis Bulgarijos piliečių, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra užsienyje, adresas gyventojų registre nurodytas tik kartu su valstybės, kurioje jie gyvena, pavadinimu.“
- 14 ZGR 96 straipsnio 1 dalyje nustatyta:
- „Dabartinis adresas asmens deklaruojamas 92 straipsnio 1 dalyje nurodytoms institucijoms pateikiant adreso deklaraciją. Užsienyje gyvenantis Bulgarijos pilietis savo dabartinį adresą, t. y. valstybę, kurioje gyvena, deklaruoja 92 straipsnio 1 dalyje nurodytose institucijose.“

KMChP

- 15 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Kodeks na mezhdunarodnogo chastno pravo* (Tarptautinės privatinės teisės kodeksas, DV, Nr. 42, 2005 m. gegužės 17 d.; toliau – *KMChP*) 4 straipsnyje nustatyta:
- „(1) Bulgarijos teismai ir kitos institucijos turi tarptautinę jurisdikciją, kai:
- 1) atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta, registruota buveinė pagal įstatus arba faktinio valdymo vieta yra Bulgarijoje;
- <...>“
- 16 *KMChP* 48 straipsnio 7 dalyje įtvirtinta:
- „Šiame Kodekse fizinio asmens „įprastinė gyvenamoji vieta“ yra pagrindinė šio asmens gyvenamoji vieta, kuri nebūtinai turi būti įregistruota, nurodyta leidime gyventi šalyje ar įsikurti. Siekiant nustatyti šią vietą, reikia atsižvelgti visų pirma į šio asmens asmeninio ar profesinio pobūdžio aplinkybes, kurias lemia jo ilgalaikiai ryšiai su tokia vieta arba jo ketinimas sukurti tokius ryšius.“

GPK

- 17 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilinio proceso kodeksas, DV, Nr. 59, 2007 m. liepos 20 d., toliau – GPK) 38 straipsnyje „Pranešimo įteikimo adresas“ numatyta:

„Pranešimas įteikiamas bylos medžiagoje nurodytu adresu. Kai adresato nurodytu adresu rasti nepavyksta, pranešimas įteikiamas dabartiniu adresato adresu, o jo nesant – nuolatinio adresato adresu.“

- 18 GPK 40 straipsnyje „Teisminių dokumentų adresatas“ nustatyta:

„(1) Šalis, kuri ilgiau nei mėnesį gyvena ar daugiau nei mėnesiui išvyksta į užsienį, teismo buveinėje turi nurodyti asmenį, kuriam bus įteikiami pranešimai, t. y. teisminių dokumentų adresatą, jeigu per Bulgarijoje vykstantį procesą neturi atstovo. Tokia pati pareiga tenka šalies teisėtam atstovui, globėjui ir įgaliotiniui.

(2) Jei 1 dalyje nurodyti asmenys nenurodo tokio adresato, visi dokumentai įtraukiami į bylos medžiagą ir laikomi įteiktais. Teismas informuoja šiuos asmenis apie šias pasekmes, kai įteikiamas pirmasis dokumentas.“

- 19 GPK 41 straipsnyje „Pareiga informuoti“ numatyta:

„(1) Šalis, kuri ilgiau kaip vieną mėnesį nebūna adresu, kurį nurodė byloje arba kuriuo buvo įteiktas pranešimas, privalo pranešti teismui savo naująjį adresą. Tokia pati pareiga tenka šalies teisėtam atstovui, globėjui ir įgaliotiniui.

2. Jei nesilaikoma 1 dalyje nustatytos pareigos, visi pranešimai įtraukiami į bylos medžiagą ir laikomi įteiktais. Teismas informuoja šalį apie tas pasekmes, kai įteikiamas pirmasis pranešimas.“

- 20 GPK 53 straipsnyje „Pranešimo įteikimas šalyje gyvenantiems užsieniečiams“ nustatyta:

„Pranešimai šalyje gyvenantiems užsieniečiams įteikiami kompetentingoms administracinėms įstaigoms nurodytu adresu.“

- 21 GPK 410 straipsnyje „Prašymas išduoti mokėjimo įsakymą“ nustatyta:

„(1) Pareiškėjas gali pateikti prašymą išduoti mokėjimo įsakymą dėl:

1) piniginių reikalavimų arba reikalavimų dėl pakeičiamų daiktų, kai byla priklauso *Rayonen sad* jurisdikcijai;

<...>“

- 22 GPK 411 straipsnyje „Mokėjimo įsakymo išdavimas“ nustatyta:

„(1) Prašymas turi būti įteiktas *Rayonen sad*, kurio veiklos teritorijoje yra skolininko nuolatinis adresas arba buveinė; teismas per tris dienas *ex officio* patikrina savo teritorinę jurisdikciją. Prašymas vartotojui turi būti pateiktas jo dabartinio adreso, o jei dabartinio adreso nėra – jo nuolatinio adreso teisme. Jei teismas mano, kad byla nepriklauso jo jurisdikcijai, jis nedelsdamas ją perduoda jurisdikciją turinčiam teismui.

(2) Teismas nagrinėja prašymą tvarkomajame posėdyje ir per 1 dalyje nurodytą terminą išduoda mokėjimo įsakymą, išskyrus atvejus, kai:

<...>

4) skolininkas Bulgarijos Respublikos teritorijoje neturi nuolatinio adreso arba buveinės;

5) skolininkas Bulgarijos Respublikos teritorijoje neturi įprastinės gyvenamosios arba veiklos vykdomo vietos.

(3) Jei prašymas patenkinamas, teismas išduoda mokėjimo įsakymą, jo kopija įteikiama skolininkui.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 23 *Toplofikatsia Sofia* yra pagal Bulgarijos teisę įsteigta šilumos energijos tiekimo bendrovė. 2023 m. kovo 6 d. ji kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi teismą *Sofiyski rayonnen sad* (Sofijos apylinkės teismas) su prašymu išduoti mokėjimo įsakymą dėl Bulgarijos piliečio V.Z.A.
- 24 Ši bendrovė reikalauja, kad suinteresuotasis asmuo sumokėtų 700,61 Bulgarijos levų (BGN) (apie 358 EUR) pinigų sumą, motyvuodama tuo, kad jis, bendraturčiams priklausančiame pastate esančio buto Sofijoje savininkas, už šį butą neapmokėjo sąskaitos už šilumos energijos suvartojimą laikotarpiu nuo 2020 m. rugsėjo 15 d. iki 2023 m. vasario 22 d.
- 25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad V.Z.A. dar nėra pagrindinės bylos šalis ir ja bus tik tada, kai bus išduotas prašomas mokėjimo įsakymas, su sąlyga, kad šis teismas turi jurisdikciją nagrinėti šį prašymą.
- 26 Minėtas teismas pažymi, kad atlikus paiešką *ex officio*, kaip pagrindinėje byloje, kaip reikalaujama pagal Bulgarijos teisę, matyti, kad nuo 2000 m. V.Z.A. nacionaliniame gyventojų registre įregistruotas kaip turintis nuolatinį adresą Sofijoje. Vis dėlto 2010 m. kovo 6 d. V.Z.A. pranešė apie savo dabartinį adresą, esantį ne Bulgarijos Respublikoje, o kitoje valstybėje narėje. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal Bulgarijos Respublikos teisę neleidžiama deklaruoti viso dabartinio adreso užsienyje.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo privalomą aiškinamąjį sprendimą, kurį 2014 m. birželio 18 d. priėmė *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas, Bulgarija) (toliau – 2014 m. birželio 18 d. sprendimas), susijusį su GPK 411 straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktuose numatytais atsisakymo išduoti mokėjimo įsakymą atvejais.
- 28 Pagal 2014 m. birželio 18 d. sprendimą, kiek tai susiję su prašymu išduoti mokėjimo įsakymą pagal CPK 411 straipsnį, ne vėliau kaip jau išduoto įsakymo įteikimo dieną reikia patikrinti, ar Bulgarijos Respublikos teritorijoje yra nuolatinis adresas arba įprastinė gyvenamoji vieta, nepaisant to, kad pagal šio straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktus, nesant nuolatinio adreso ar įprastinės gyvenamosios vietos šioje teritorijoje, turėtų būti atsisakyta išduoti tokį įsakymą.
- 29 Pagal 2014 m. birželio 18 d. sprendimą, jeigu nustatoma, kad teismas išdavė įsakymą dėl skolininko, kuris neturi nuolatinio adreso Bulgarijos Respublikos teritorijoje, šis teismas *ex officio* pripažįsta šį įsakymą negaliojančiu. Kita vertus, jeigu nustatoma, kad šis skolininkas neturi

- įprastinės gyvenamosios vietos Bulgarijos Respublikos teritorijoje, jį išdavęs teismas negali pripažinti išduoto įsakymo negaliojančiu. Pastaruoju atveju teismas, įteikdamas šį įsakymą, turi patikrinti, ar skolininkas turi nuolatinį adresą Bulgarijoje, ir, jei taip, laikoma, kad minėtas įsakymas tinkamai įteiktas perdavus to skolininko namų ūkiui priklausančiam asmeniui arba iškabinus informacinį pranešimą. Taigi remtis tuo, kad taikomas CPK 411 straipsnio 2 dalies 5 punktas, galima tik pateikiant apeliacinį skundą.
- 30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad 2014 m. birželio 18 d. sprendimas buvo priimtas prieš pakeičiant CPK 411 straipsnio 1 dalį taip, kad teismas, į kurį kreiptasi, nuo šiol privalo *ex officio* patikrinti savo teritorinę jurisdikciją, atsižvelgdamas, be kita ko, į skolininko nuolatinį adresą.
- 31 Šio teismo teigimu, iš GPK 411 straipsnio, kaip jį aiškina *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas), matyti, kad mokėjimo įsakymas visada bus išduodamas dėl skolininko, Bulgarijos piliečio, kurio nuolatinis adresas lieka Bulgarijoje, net jei šio skolininko adresas užsienyje taip pat nurodytas gyventojų registre. Toks aiškinimas galėtų pakenkti Reglamento Nr. 1215/2012 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtintai taisyklei, pagal kurią ieškinys skolininkui, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, iš principo gali būti pareikštas tik šios valstybės narės teismuose.
- 32 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad pagal ZGR 93 straipsnį Bulgarijos piliečių nuolatinis adresas išlieka Bulgarijos teritorijoje ir negali būti keičiamas persikeliant į kitą valstybę narę. Tai, jo manymu, sudaro kliūtį įgyvendinant SESV 21 straipsnyje garantuojamą Bulgarijos piliečių teisę laisvai judėti ir pasirinkti gyvenamąją vietą.
- 33 Be to, teise laisvai judėti pasinaudoję Bulgarijos piliečiai galėtų būti diskriminuojami dėl pilietybės, ir taip būtų pažeistas ESS 18 straipsnis. Iš tiesų pagal GPK 53 straipsnį kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiams, nuolat gyvenantiems Bulgarijoje, pranešimai įteikiami imigracijos tarnybose deklaruotu adresu. Jiems nustojus gyventi Bulgarijos teritorijoje, pagal jurisdikcijos, susijusios su nuolatine gyvenamąja vieta, kriterijų Bulgarijos teismai nebeturi jurisdikcijos jų atžvilgiu. Kita vertus, Bulgarijos piliečiai negali panaikinti jų nuolatinio adreso registracijos ir vis dar privalo turėti adresatą, pasirengusį jų vardu priimti įteikiamus pranešimus Bulgarijoje.
- 34 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, iš ZGR 94 straipsnio 3 dalies, siejamos su jo 93 straipsnio 2 dalimi, matyti, kad Bulgarijos pilietis negali registruoti tikslaus adreso už Bulgarijos ribų, nes administracinė institucija įregistruoja tik valstybę, į kurią šis pilietis persikėlė. Dėl šios priežasties *KMChP* 4 straipsnyje kaip jurisdikcijos nustatymo kriterijus tarptautinės privatinės teisės santykiuose, kuriems Sąjungos teisė netaikoma, nustatyta atsakovo įprastinė gyvenamoji vieta.
- 35 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui visų pirma kyla klausimas, ar pagal Reglamento Nr. 1215/2012 5 straipsnio 1 dalį teismo, kuriam pateiktas prašymas išduoti mokėjimo įsakymą, tarptautinę jurisdikciją draudžiama nustatyti atsižvelgiant į sąvoką „nuolatinė gyvenamoji vieta“, kaip ji suprantama pagal pagrindinėje byloje reikšmingus nacionalinės teisės aktus. Šis teismas patikslina, kad, nors negalima atmesti galimybės, kad jis gali grįžti savo tarptautinę jurisdikciją Reglamento Nr. 1215/2012 7 straipsnio 1 dalies b punkto antra įtrauka, nes sutartis, iš kurios kyla reikalaujamas išskolinimas, susijęs su šilumos energijos tiekimu Sofijoje esančiam nekilnojamajam turtui, klausimas dėl nuolatinės gyvenamosios vietos nustatymo išlieka svarbus.

- 36 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui taip pat kyla klausimas, ar 2014 m. birželio 18 d. sprendime teismui nustatytas draudimas remtis dabartiniu skolininko adresu siekiant nustatyti, kad jo įprastinė gyvenamoji vieta nėra Bulgarijos Respublikos teritorijoje, atitinka SESV 18 straipsnį, nes šis draudimas reiškia atvirkštinę diskriminaciją.
- 37 Galiausiai, kadangi pagal nacionalinę teisę prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui neleidžiama nustatyti skolininko adresu už Bulgarijos ribų, jam kyla klausimas, ar jis šiuo klausimu gali remtis Reglamento 2020/1784 7 straipsnyje numatyta galimybe pasinaudoti atitinkamos valstybės narės pagalba.
- 38 Šiomis aplinkybėmis *Sofiyski rayonen sad* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar [Reglamento Nr. 1215/2012] 62 straipsnio 1 dalis, siejama su SESV 18 straipsnio 1 dalimi ir 21 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją fizinio asmens sąvoka „nuolatinė gyvenamoji vieta“ negali būti kildinama iš nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią valstybės, kurioje yra teismas, į kurią kreiptasi, piliečių registruotas nuolatinis adresas visuomet yra toje valstybėje ir negali būti perkeltas į kitą vietą Europos Sąjungoje?
 2. Ar [Reglamento Nr. 1215/2012] 5 straipsnio 1 dalis, siejama su SESV 18 straipsnio pirma pastraipa ir 21 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją leidžiamos nacionalinės teisės nuostatos ir nacionalinė jurisprudencija, pagal kurią valstybės teismas negali atsisakyti išduoti mokėjimo įsakymo dėl skolininko, kuris yra šios valstybės pilietis, kai yra pagrįsta prezumpcija, kad teismas tuo atveju neturi tarptautinės jurisdikcijos dėl to, kad skolininko nuolatinė gyvenamoji vieta tikriausiai yra kitoje Sąjungos valstybėje, – tai matyti iš skolininko kompetentingai institucijai pateiktos deklaracijos, kad jo registruotas adresas yra toje kitoje užsienio valstybėje? Ar tokiu atveju turi reikšmės tai, kada deklaracija buvo pateikta?
 3. Ar tokiu atveju, kai teismo, į kurią buvo kreiptasi, tarptautinė jurisdikcija kyla iš kitos nuostatos nei [Reglamento Nr. 1215/2012] 5 straipsnio 1 dalis, SESV 18 straipsnio pirma pastraipa, siejama su [Chartijos] 47 straipsnio antra pastraipa, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos ir nacionalinė jurisprudencija, pagal kurias, nors priimti mokėjimo įsakymą fizinio asmens atžvilgiu leidžiama tik jeigu jo įprastinė gyvenamoji vieta yra valstybėje, kurioje yra teismas, į kurią buvo kreiptasi, neįmanoma nustatyti, kad šio asmens gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje remiantis vien tuo, kad mokėjimo įsakyme nurodytas skolininkas, valstybės, kurioje yra teismas, į kurią buvo kreiptasi, pilietis, įregistravo šioje valstybėje adresą, kuriuo gyvena (dabartinis adresas) kitoje Europos Sąjungos valstybėje, jei skolininkas neturi galimybės deklaruoti, kad jis galutinai persikėlė į pastarąją valstybę ir nebeturi adreso valstybėje, kurioje yra teismas, į kurią buvo kreiptasi? Ar tokiu atveju turi reikšmės tai, kada buvo pateikta deklaracija dėl dabartinio adreso?
 4. Jei į trečiojo prejudicinio klausimo pirmą dalį būtų atsakyta taip, kad priimti mokėjimo įsakymą leidžiama: ar pagal [Reglamento Nr. 1215/2012] 4 straipsnio 1 dalį, siejamą su [Reglamento 2020/1784] 22 straipsnio 1 ir 2 dalių išaiškinimu, pateiktu [2012 m. gruodžio 19 d. Sprendime *Alder* (C-325/11, EU:C:2012:824)], ir su veiksmingo Sąjungos teisės taikymo principu naudojantis nacionaline proceso autonomija leidžiama nacionaliniam teismui, esančiam valstybėje, kurios piliečiai negali atsisakyti šioje valstybėje deklaruoto adreso ir perkelti jo į kitą valstybę, nagrinėjant prašymą išduoti mokėjimo įsakymą vykstant procesui, kuriame skolininkas nedalyvauja, pagal Reglamento (ES) 2020/1784 7 straipsnį iš

valstybės, kurioje yra skolininko registruotas adresas, institucijų paprašyti informacijos apie skolininko adresą toje valstybėje ir registracijos datą tam, kad prieš priimdamas galutinį sprendimą byloje nustatytų skolininko faktinę įprastinę gyvenamąją vietą?“

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą

- 39 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad SESV 267 straipsnyje numatyta procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, suteikianti Teisingumo Teismui galimybę pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, būtiną priimti sprendimams jų nagrinėjamosiose bylose, ir kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateikiamas ne dėl to, kad būtų suformuluotos patariamiosios nuomonės bendro pobūdžio arba hipotetiniais klausimais, o dėl to, kad reikia veiksmingai išspręsti ginčą (2024 m. sausio 9 d. Sprendimo *G. ir kt. (Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų skyrimas)*, C-181/21 ir C-269/21, EU:C:2024:1, 62 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 40 Kaip matyti iš pačios SESV 267 straipsnio formuluotės, prašymas priimti prejudicinį sprendimą turi būti „būtinąs“, kad jį pateikęs teismas galėtų „priimti sprendimą“ savo nagrinėjamoje byloje (2024 m. sausio 9 d. Sprendimo *G. ir kt. (Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų skyrimas)*, C-181/21 ir C-269/21, EU:C:2024:1, 63 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 41 Teisingumo Teismas priminė, kad iš SESV 267 straipsnio formuluotės ir struktūros matyti, jog prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra, be kita ko, grindžiama prielaida, kad nacionaliniuose teismuose iš tikrųjų nagrinėjama byla, kurioje jie turi priimti sprendimą, galimai atsižvelgdami į prejudicinį sprendimą (2024 m. sausio 9 d. Sprendimo *G. ir kt. (Bendrosios kompetencijos teismų teisėjų skyrimas Lenkijoje)*, C-181/21 ir C-269/21, EU:C:2024:1, 64 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 42 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi *ex officio* patikrinti savo jurisdikciją išduoti mokėjimo įsakymą pagal CPK 411 straipsnio 1 dalį. Šiuo tikslu šis teismas pateikė Teisingumo Teismui keturis prejudicinius klausimus dėl reglamentų Nr. 1215/2012 ir 2020/1784 išaiškinimo, taip pat dėl SESV 18 straipsnio 1 dalies, 21 straipsnio ir Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos išaiškinimo.
- 43 Pirma, kiek tai susiję su prašomu Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos išaiškinimu, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą visiškai nematyti, kad šis išaiškinimas yra objektyviai reikalingas sprendimui, kurį turi priimti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, priimti (šiuo klausimu žr. 2024 m. sausio 9 d. Sprendimo *G. ir kt. (Bendrosios kompetencijos teisėjų skyrimas Lenkijoje)*, C-181/21 ir C-269/21, EU:C:2024:1, 65 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo nei ryšio, kurį jis nustatė tarp šios nuostatos ir pagrindinėje byloje sprendžiamo ginčo, nei priežasčių, dėl kurių, jo nuomone, minėtos nuostatos išaiškinimas būtinas šiai bylai išnagrinėti.
- 44 Antra, dėl prašomo Reglamento 2020/1784 22 straipsnio išaiškinimo reikia pažymėti, kad šiame straipsnyje, kaip matyti iš jo pavadinimo, reglamentuojamos nacionalinio teismo pareigos atsakovo neatvykimo į teismą atveju. Šis straipsnis taikomas, kai dokumentas dėl bylos iškėlimo ar lygiavertis dokumentas kitoje valstybėje narėje jau buvo perduotas įteikti ir yra susijęs su rungimosi principu grindžiama procedūra, vykdoma po su pagrindine byla susijusios procedūros, kurioje skolininkas dar nėra bylos šalis. Taigi Reglamento 2020/1784 22 straipsnis grindžiamas prielaida, kuri nagrinėjamu atveju yra tik hipotetinė, t. y. atsakovo neatvykimas į teismą.

- 45 Darytina išvada, kad tiek, kiek prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos ir Reglamento 2020/1784 22 straipsnio 1 ir 2 dalių išaiškinimo, jis visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, todėl yra nepriimtinas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo–trečiojo klausimų

Pirminės pastabos

- 46 Kalbant apie reikšmingų Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatų išaiškinimą, pirmiausia kyla klausimas, ar ginčas pagrindinėje byloje patenka į šio reglamento taikymo sritį, nes tam, kad jis būtų taikomas, reikia, kad būtų užsienio elementas. Nagrinėjamu atveju, nors atitinkamas skolininkas dar nėra pagrindinės bylos šalis, prašymas išduoti mokėjimo įsakymą pateikiamas dėl skolininko, kurio gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, o tai yra užsienio elementas, kurio pakanka, kad būtų taikomas šis reglamentas.
- 47 Antra, dėl SESV 18 straipsnio aiškinimo reikia priminti, kad šis straipsnis savarankiškai taikomas tik tose Sąjungos teisės reglamentuojamose srityse, kurioms SESV nenumatyta specialių nediskriminavimo taisyklių (šiuo klausimu žr. 2011 m. vasario 10 d. Sprendimo *Missionswerk Werner Heukelbach*, C-25/10, EU:C:2011:65, 18 punktą ir 2023 m. rugsėjo 28 d. Sprendimo *Ryanair / Komisija*, C-321/21 P, EU:C:2023:713, 98 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 48 Nagrinėjamu atveju dėl keliamos problemos, t. y. skirtingos Bulgarijos piliečių ir Bulgarijoje gyvenančių užsieniečių nuolatinės gyvenamosios vietos nustatymo tvarkos, reikia pažymėti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas diskriminacijos draudimas, nes pagal šią nuostatą draudžiamas bet koks skirtingas požiūris dėl pilietybės, kiek tai susiję su šiame reglamente nustatytų jurisdikcijos taisyklių taikymu. Taigi SESV 18 straipsnis neturi būti taikomas savarankiškai, todėl neturi būti aiškinamas atskirai.
- 49 Trečia, reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1215/2012 34 konstatuojamąją dalį šiuo reglamentu panaikinamas ir pakeičiamas 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42), kuris savo ruožtu pakeitė 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvenciją dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32), iš dalies pakeistą vėlesnėmis konvencijomis dėl naujų valstybių narių prisijungimo prie šios konvencijos, todėl Teisingumo Teismo pateiktas šių teisės aktų nuostatų išaiškinimas taikomas ir Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatomis, kai šias nuostatas galima laikyti „lygiavertėmis“ (2020 m. liepos 9 d. Sprendimo *Verein für Konsumenteninformation*, C-343/19, EU:C:2020:534, 22 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

Dėl pirmojo klausimo

- 50 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 62 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias valstybės narės piliečių, gyvenančių kitoje valstybėje narėje, nuolatinė gyvenamoji vieta laikoma adresu, kuris visuomet lieka įregistruotas pirmojoje valstybėje narėje.
- 51 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad sąvoka „nuolatinė gyvenamoji vieta“ yra esminė Reglamento Nr. 1215/2012 struktūroje, nes ji yra bendrasis sąsajos kriterijus, leidžiantis nustatyti tarptautinę jurisdikciją pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalį, kurioje daroma nuoroda į atsakovo nuolatinę gyvenamąją vietą, neatsižvelgiant į jo pilietybę (šiuo klausimu žr. 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Corman-Collins*, C-9/12, EU:C:2013:860, 22 ir 23 punktus).
- 52 Kaip matyti iš P. Jenard pranešimo dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL C 59, 1979, p. 1), kurio komentarai dėl nuolatinės gyvenamosios vietos kriterijaus pasirinkimo taip pat taikomi aiškinant Reglamentą Nr. 1215/2012, Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimas teikti pirmenybę šiam kriterijui, o ne pilietybės kriterijui buvo nulemtas būtinybės palengvinti vienodą jurisdikcijos taisyklių taikymą, kad būtų išvengta skirtingų jurisdikcijos taisyklių, atsižvelgiant į tai, ar ginčai kyla tarp Susitariančiosios Valstybės piliečių, ar Susitariančiosios Valstybės piliečio ir užsienio piliečio, ar dviejų užsienio piliečių.
- 53 Kaip ir 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijoje dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo, taip pat Reglamente Nr. 44/2001, Reglamente Nr. 1215/2012 sąvoka „nuolatinė gyvenamoji vieta“ neapibrėžta. Šio reglamento 62 straipsnio 1 dalyje daroma nuoroda į valstybės narės, į kurios teismus buvo kreiptasi, vidaus teisę, siekiant nustatyti, ar šalies nuolatinė gyvenamoji vieta yra šios valstybės narės teritorijoje. Pagal minėto reglamento 62 straipsnio 2 dalį, jeigu šalies nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne valstybėje narėje, į kurios teismus buvo kreiptasi, teismas, siekdamas nustatyti, ar šalies nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, taiko tos valstybės narės teisę.
- 54 Taigi valstybės narės iš esmės yra kompetentingos nustatyti fizinio asmens nuolatinę gyvenamąją vietą pagal savo teisę.
- 55 Vis dėlto pagal suformuotą jurisprudenciją nacionalinės teisės normų taikymas neturi pakenkti Sąjungos teisės akto veiksmingumui. Iš tiesų, kaip Teisingumo Teismas iš esmės yra nusprendęs dėl Reglamento Nr. 44/2001 – ši jurisprudencija taikytina aiškinant ir Reglamentą Nr. 1215/2012 – valstybės narės procesinių taisyklių taikymas negali pakenkti pastarajame reglamente numatytos sistemos veiksmingumui ir taip pažeisti jame nustatytų principų (šiuo klausimu žr. 2009 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, 69 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 56 Kaip matyti iš šio sprendimo 51 punkto, Reglamente Nr. 1215/2012 įtvirtinta sistema grindžiama Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimu vienodas jurisdikcijos taisykles grįsti nuolatinės gyvenamosios vietos, o ne atsakovo pilietybės kriterijumi. Taigi, kaip savo rašytinėse pastabose teigia ir Komisija, valstybė narė negali pakeisti šio esminio pasirinkimo, taikydama nacionalines taisykles, pagal kurias jos piliečių nuolatinė gyvenamoji vieta privalo būti jos teritorijoje.

- 57 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Bulgarijos teisėje, kiek tai susiję su jos piliečiais, daromas skirtumas tarp jų nuolatinio ir dabartinio adreso.
- 58 Kiekvienas Bulgarijos pilietis Bulgarijos Respublikos teritorijoje turi vieną nuolatinį adresą, atitinkantį gyventojų registre įregistruotą adresą, kuris visuomet lieka įregistruotas šioje teritorijoje. Bulgarijos piliečiai, kurie gyvena užsienyje ir negali pranešti nuolatinio adreso Bulgarijoje, *ex officio* įtraukiami į Sofijos miesto „Sredets“ rajono gyventojų registrą. O dabartinis adresas atitinka adresą, kuriuo atitinkamas asmuo gyvena. Užsienyje gyvenančių Bulgarijos piliečių atveju šis adresas apima tik nuorodą į valstybės, kurioje jie gyvena, pavadinimą gyventojų registre, nesant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, jokių priemonių tokiems piliečiams įregistruoti tikslų adresą už Bulgarijos ribų. Taigi, kaip patikslina šis teismas, Bulgarijos piliečiai privalo turėti nuolatinį adresą Bulgarijoje, neatsižvelgiant į tai, kur šie piliečiai faktiškai šioje šalyje gyvena.
- 59 Jei per patikrinimus, kuriuos turės atlikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nebus nustatyta kitaip, pagal Bulgarijos teisės aktus, pavyzdžiui, nurodytus šio teismo, Bulgarijos piliečių nuolatinė gyvenamoji vieta prilyginama jų nuolatiniam adresui Bulgarijoje, neatsižvelgiant į tai, ar jie gyvena Bulgarijoje, ar užsienyje, ir šie piliečiai neturi galimybės registruoti viso adreso kitoje valstybėje narėje, net jeigu nuolat joje gyvena ir pagal minėtos valstybės narės teisės aktus, taikomus pagal Reglamento Nr. 1215/2012 62 straipsnio 2 dalį, gali būti laikomi nuolat gyvenančiais pastarosios valstybės narės teritorijoje.
- 60 Taip pat reikia patikslinti, kad tik prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės nustatyti sąvokos „nuolatinė gyvenamoji vieta“ apimtį nacionalinėje teisėje. Vis dėlto, kadangi pagal nacionalinės teisės nuostatas ši sąvoka automatiškai susiejama su ilgalaikiu, privalomu ir kartais fiktyviu adresu, kurį įregistruoja kiekvienas atitinkamos valstybės narės pilietis, dėl tokių teisės nuostatų kyla grėsmė Reglamento Nr. 1215/2012 veiksmingumui, nes jomis „nuolatinės gyvenamosios vietos“ kriterijus, kuriuo grindžiamos šiame reglamente nustatytos jurisdikcijos taisyklės, pakeičiamas pilietybės kriterijumi.
- 61 Šiomis aplinkybėmis nereikia nagrinėti klausimo, ar pagal SESV 21 straipsnį taip pat draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kokios aprašytos pirmesniame punkte.
- 62 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 62 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias valstybės narės piliečių, gyvenančių kitoje valstybėje narėje, nuolatinė gyvenamoji vieta laikoma adresu, kuris visuomet lieka įregistruotas pirmojoje valstybėje narėje.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 63 Pagal suformuotą jurisprudenciją, vykdant SESV 267 straipsnyje įtvirtintą nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą, pastarasis teismas nacionaliniam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išspręsti jo nagrinėjamą bylą. Tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus (2024 m. sausio 30 d. Sprendimo *Direktor na Glavna direktsia „Natsionalna politsia“ pri MVR – Sofia*, C-118/22, EU:C:2024:97, 31 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 64 Nagrinėjamu atveju antrasis ir trečiasis klausimai, kuriuos reikia nagrinėti kartu, kilo dėl to, kad, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, jog pagal CPK 411 straipsnį, kaip jis išaiškintas 2014 m. birželio 18 d. sprendime, privalo išduoti mokėjimo įsakymą dėl skolininko, Bulgarijos piliečio, kurio nuolatinis adresas yra Bulgarijoje, nors yra pagrįstų priežasčių manyti, kad šio skolininko nuolatinė gyvenamoji vieta šio prašymo išduoti mokėjimo įsakymą pateikimo dieną buvo kitoje valstybėje narėje, todėl pagal Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 1 dalį šis teismas neturi tarptautinės jurisdikcijos nagrinėti tokio prašymo.
- 65 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, negalima atmesti galimybės, kad savo jurisdikciją jis gali grįsti kita nuostata, t. y. šio reglamento II skyriaus 2 skirsnio 7 straipsnio 1 dalies b punkto antra įtrauka. Vis dėlto jam kyla klausimas, ar pagal minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalį draudžiama įpareigoti jį išduoti mokėjimo įsakymą dėl skolininko, kurio dabartinis adresas yra kitoje valstybėje narėje. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui taip pat kyla klausimas dėl datos, kurią atitinkamas skolininkas užregistravo dabartinį adresą, svarbos.
- 66 Taigi reikia konstatuoti, kad antruoju ir trečiuoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiama nacionalinės teisės nuostatomis, kaip jos aiškinamos nacionalinėje jurisprudencijoje, suteikti valstybės narės teismui jurisdikciją išduoti mokėjimo įsakymą dėl skolininko, dėl kurio yra pagrįstų priežasčių manyti, kad jo nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje.
- 67 Kaip priminta šio sprendimo 51 punkte, Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta bendroji jurisdikcijos nustatymo taisyklė, kuria grindžiamas šis reglamentas, t. y. atsižvelgiama į atsakovo nuolatinę gyvenamąją vietą, nesvarbu, kokia yra jo pilietybė.
- 68 Pagal Reglamento Nr. 1215/2012 5 straipsnio 1 dalį asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra valstybėje narėje, kitos valstybės narės teismuose ieškiniai gali būti pareiškiami tik taikant šio reglamento 2 skyriaus 2–7 skirsniuose nustatytas taisykles. Šie skirsniai apima specialiosios jurisdikcijos taisykles, jurisdikcijos taisykles, susijusias su draudimo sutartimis, vartotojų sutartimis, individualiomis darbo sutartimis, išimtinės jurisdikcijos taisykles ir jurisdikcijos prorogacijos taisykles.
- 69 Iš šių skirsnių matyti, kad galima manyti, jog valstybės narės teismas turi tarptautinę jurisdikciją nagrinėti prieš atsakovą, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, iškeltą bylą tuose pačiuose skirsniuose reglamentuojamais atvejais.
- 70 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų galėti išduoti mokėjimo įsakymą dėl skolininko, dėl kurio yra pagrįstų priežasčių manyti, kad prašymo išduoti mokėjimo įsakymą pateikimo dieną jo nuolatinė gyvenamoji vieta buvo kitoje valstybėje narėje nei Bulgarijos Respublika, jeigu jis gali pagrįsti savo jurisdikciją nagrinėti tokį prašymą viena iš Reglamento Nr. 1215/2012 2–7 skirsniuose nustatytų jurisdikcijos nustatymo taisyklių.
- 71 Taigi nustatant jurisdikciją reikia atsižvelgti į aplinkybes, buvusias atitinkamo prašymo išduoti mokėjimo įsakymą pateikimo dieną.

- 72 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiama nacionalinės teisės nuostatomis, kaip jos aiškinamos nacionalinėje jurisprudencijoje, suteikti valstybės narės teismui jurisdikciją išduoti mokėjimo įsakymą dėl skolininko, dėl kurio yra pagrįstų priežasčių manyti, kad prašymo išduoti mokėjimo įsakymą pateikimo dieną jo nuolatinė gyvenamoji vieta buvo kitos valstybės narės teritorijoje, šio reglamento II skyriaus 2–7 skirsniuose nenumatytais atvejais.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 73 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento 2020/1784 7 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės teismui, turinčiam jurisdikciją išduoti mokėjimo įsakymą dėl skolininko, dėl kurio yra pagrįstų priežasčių manyti, kad jis nuolat gyvena kitos valstybės narės teritorijoje, draudžiama kreiptis į kompetentingas institucijas ir naudotis tos kitos valstybės narės suteiktomis priemonėmis šio skolininko adresui nustatyti, siekiant įteikti šį mokėjimo įsakymą.
- 74 Pirmiausia reikia pažymėti, kad jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prieitų prie išvados, kad turi jurisdikciją nagrinėti pagrindinę bylą, remdamasis viena iš Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus 2–7 skirsniuose nustatytų jurisdikcijos nustatymo taisyklių, ir turi teisę išduoti dėl atitinkamo skolininko prašomą išduoti mokėjimo įsakymą, net jeigu pastarojo nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje narėje, jis privalo įteikti šį mokėjimo įsakymą šiam skolininkui.
- 75 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją, kai teismo dokumento adresatas gyvena užsienyje, šio dokumento įteikimas iš esmės patenka į Reglamento 2020/1784 taikymo sritį ir turi būti vykdomas šiame reglamente nustatytais priemonėmis, išskyrus, be kita ko, atvejį, kai nežinoma šio adresato nuolatinė ar įprastinė gyvenamoji vieta (pagal analogiją žr. 2012 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Alder*, C-325/11, EU:C:2012:824, 24 ir 25 punktus).
- 76 Vis dėlto pastaruoju atveju pagal šio reglamento 1 straipsnio 2 dalį, kurioje daroma nuoroda į jo 7 straipsnį, egzistuoja pareiga padėti nustatant įteiktino dokumento adresato adresą.
- 77 Pagal Reglamento 2020/1784 7 straipsnį, kai asmens, kuriam kitoje valstybėje narėje turi būti įteiktas teisminis arba neteisminis dokumentas, adresas nežinomas, ta kita valstybė narė teikia pagalbą šiam adresui nustatyti, paskirdama įstaigas, kurioms perduodančiosios agentūros gali teikti atitinkamus prašymus, arba suteikdama galimybę tiesiogiai teikti gyvenamosios vietos registrams arba kitoms duomenų bazėms prašymus dėl informacijos apie minėtą adresą, naudojant standartinę formą, kurią galima rasti Europos e. teisingumo portale, arba teikdama informaciją šiame portale apie tai, kaip nustatyti šį adresą.
- 78 Taigi valstybės narės teismas, kuris turi įteikti teisminį arba neteisminį dokumentą kitoje valstybėje narėje, gali pasinaudoti visomis pagal Reglamento 2020/1784 7 straipsnį suteiktomis priemonėmis, kad nustatytų įteiktino dokumento adresato adresą.
- 79 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento 2020/1784 7 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį valstybės narės teismui, turinčiam jurisdikciją išduoti mokėjimo įsakymą dėl skolininko, dėl kurio yra pagrįstų priežasčių manyti,

kad jis nuolat gyvena kitos valstybės narės teritorijoje, nedraudžiama kreiptis į kompetentingas institucijas ir naudotis tos kitos valstybės narės suteiktomis priemonėmis šio skolininko adresu nustatyti, siekiant įteikti mokėjimo įsakymą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 80 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 62 straipsnio 1 dalis**

turi būti aiškinama taip:

pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias valstybės narės piliečių, gyvenančių kitoje valstybėje narėje, nuolatinė gyvenamoji vieta laikoma adresu, kuris visuomet lieka įregistruotas pirmojoje valstybėje narėje.

- 2. Reglamento Nr. 1215/2012 4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnio 1 dalis**

turi būti aiškinamos taip:

pagal jas draudžiama nacionalinės teisės nuostatomis, kaip jos aiškinamos nacionalinėje jurisprudencijoje, suteikti valstybės narės teismui jurisdikciją išduoti mokėjimo įsakymą dėl skolininko, dėl kurio yra pagrįstų priežasčių manyti, kad prašymo išduoti mokėjimo įsakymą pateikimo dieną jo nuolatinė gyvenamoji vieta buvo kitos valstybės narės teritorijoje, šio reglamento II skyriaus 2–7 skirsniuose nenumatytais atvejais.

- 3. 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/1784 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) 7 straipsnis**

turi būti aiškinamas taip:

pagal jį valstybės narės teismui, turinčiam jurisdikciją išduoti mokėjimo įsakymą dėl skolininko, dėl kurio yra pagrįstų priežasčių manyti, kad jis nuolat gyvena kitos valstybės narės teritorijoje, nedraudžiama kreiptis į kompetentingas institucijas ir naudotis tos kitos valstybės narės suteiktomis priemonėmis šio skolininko adresu nustatyti, siekiant įteikti šio mokėjimo įsakymą.

Parašai.